

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Valsts pētījumu programma “Ilgtspējīga teritorijas attīstība un racionāla zemes resursu izmantošana”

Kristīne Kedo

Telpiskās plānošanas politikas nodaļas vadītāja
Telpiskās plānošanas un zemes pārvaldības departaments

Rīga, 2021.gada 30.aprīlis

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Par programmu:

- ✓ Vērsta uz divām VARAM politikas jomām – **zemes politika un ainavu politika**
- ✓ Īstenošanas laiks **24 mēneši** (2020.-2022.gads)
- ✓ Kopējais projekta finansējums **376 550 euro**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vīrsmērķis - veicināt zināšanās balstītu, ilgtspējīgu un efektīvu zemes resursu izmantošanu, pārvaldību un plānošanu atbilstoši nākotnes sociālajiem, ekonomiskajiem un klimata pārmaiņu radītajiem izaicinājumiem

Programmas mērķi - Stiprināt saikni starp pētniecību un Latvijas politikas jomām ar teritoriālu ietekmi:

1. radot jaunas zināšanas, pieejas un metodes ilgtspējīgai un iekļaujošai teritoriju attīstībai, kas vērstas uz efektīvu zemes resursu izmantošanu atbilstoši sociālajiem, ekonomiskajiem, ētiskajiem un klimata pārmaiņu radītajiem izaicinājumiem un iespējām
2. sagatavojot zinātnisku pamatojumu, informatīvo bāzi un metodoloģisku pieeju Latvijas ainavu potenciāla novērtēšanai un ilgtspējīgai pārvaldībai, kā arī stiprinot saikni starp pētniecību, publisko pārvaldi un sabiedrību

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Programmas uzdevumi:

- 1. izvērtēt zemes resursu izmantošanas efektivitāti** nozaru interešu un teritoriālā griezumā, analizēt zemes izmantošanas maiņas un izmantošanas efektivitātes virzošos spēkus, novērtējot Eiropas Savienības un valsts politikas un normatīvā regulējuma lomu zemes izmantošanā, un sagatavot priekšlikumus zemes politikas pilnveidošanai;
- 2. sagatavot zinātniski pamatotu metodoloģisko ietvaru Latvijas ainavu vērtību apzināšanai**, ainavas kvalitātes mērķu definēšanai un efektīvai ainavu plānošanai un politikas veidošanai

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1. Zemes resursu izmantošanas efektivitātes izvērtēšana

Apakšuzdevumi un sagaidāmie rezultāti

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Apakšuzdevumi:

- izvērtēt zemes resursu izmantošanas juridisko ietvaru nozaru politikas plānošanas dokumentu, teritorijas attīstības plānošanas kontekstā un sniegt salīdzinošu analīzi ar ārvalstu praksi;
- analizēt alternatīvos scenārijus zemes izmantošanai Latvijā, ņemot vērā nozaru intereses, noteiktos zemes īpašuma tiesību ierobežojumus, kā arī nākotnes klimata pārmaiņu un sociālekonomisko prognožu radītos izaicinājumus;
- sagatavot metodoloģisku ietvaru ilgtspējīgai zemes resursu izmantošanai, izstrādājot priekšlikumus zemes resursu racionālai izmantošanai visos pārvaldības līmeņos , t.sk., sasaistē ar sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā un valsts un pašvaldību budžeta plānošanu un investīciju piesaisti.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Specifiskie rezultāti- zemes politikai

- ✓ 2 ziņojumi par izstrādātajām un pielietotajām metodikām
- ✓ 3 ziņojumi ar secinājumiem par programmas ietvaros veikto pētniecību
- ✓ 2 ziņojumi ar priekšlikumiem rīcībpolitikai
- ✓ Vismaz 1 speciālistu informēšanas un kapacitātes celšanas pasākums

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2. Latvijas ainavu vērtību apzināšana

Apakšuzdevumi un sagaidāmie rezultāti

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Apakšuzdevumi

- izstrādāt metodiku un novērtēt ainavas visā Latvijas teritorijā ar mērķi veidot elektronisku Latvijas ainavu atlantu;
- noteikt nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgās teritorijas un katrai no tām sagatavot integrētas vadlīnijas to attīstībai un plānošanai;
- izveidot elektronisku Latvijas ainavu atlantu ainavu novērtējuma rezultātu publicēšanai un sabiedrības izglītošanai.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Specifiskie rezultāti- ainavu politikai

- ✓ 2 ziņojumi par izstrādātajām un pielietotajām metodikām
- ✓ 3 ziņojumi ar secinājumiem par programmas ietvaros veikto pētniecību
- ✓ 1 ziņojums ar priekšlikumiem rīcībpolitikai
- ✓ Integrētas vadlīnijas
- ✓ Elektronisks ainavu atlants
- ✓ Vismaz 1 speciālistu informēšanas un kapacitātes celšanas pasākums

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Horizontālie uzdevumi

- ✓ veidot un attīstīt starpdisciplināras zinātnieku grupas ilgtermiņīgas teritorijas attīstības plānošanas veicināšanai nacionālā un starptautiskā līmenī;
- ✓ attīstīt zinātnisko darbību šādos virzienos:
 - sadarbība ar teritorijas attīstības plānošanā iesaistītajiem sociālajiem partneriem (sabiedrības mērķa grupām, nozaru profesionālajām organizācijām, valsts un pašvaldību iestādēm);
 - iesaistīšanās izglītības procesā, attīstot ar programmas mērķiem un uzdevumiem saistītus maģistrantūras studiju kursus un programmas;
 - iesaistīšanās starptautiskos pētniecības un attīstības projektos;
 - zināšanu un labās prakses pārnese.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Sagaidāmie rezultāti

Saturiskie pārskati, specifiskie rezultāti un to laika grafiks

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

1.saturiskais pārskats – 6 mēnešu laikā:

- ✓ **ziņojums** par sākotnējiem secinājumiem zemes resursu izmantošanas juridiskā ietvara analīzē;
 - ✓ **izmantojamo datu, informācijas un metodikas apraksts** alternatīvo scenāriju sagatavošanai zemes izmantošanai Latvijā, ņemot vērā nozaru intereses, noteiktos zemes īpašuma tiesību ierobežojumus, kā arī nākotnes klimata pārmaiņu un sociālekonomisko prognožu radītos izaicinājumus;
-
- ✓ **ziņojums** par ārvalstu un Latvijas pieredzi ainavu novērtēšanā;
 - ✓ **metodoloģijas projekts** ainavu novērtēšanai Latvijā, kas izstrādāts, balstoties uz datiem un zinātniskiem pamatojumiem (t.sk. par ainavas kvalitātes mērķiem un nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgās teritorijas noteikšanu)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

2.saturiskais pārskats – 12 mēnešu laikā:

- ✓ **ziņojums** par secinājumiem zemes resursu izmantošanas juridiskā ietvara pilnveidošanai;
 - ✓ **ziņojums** par zemes resursu izmantošanas alternatīvajiem scenārijiem un to sākotnējo izvērtējumu, atbilstoši sagatavotajai metodikai un sasaistē ar 1.pārskata ziņojuma secinājumiem;
-
- ✓ **ziņojums** par sākotnējiem rezultātiem, novērtējot ainavas visā Latvijas teritorijā, izmantojot 1.pārskatā iesniegto metodoloģiju;
 - ✓ **ziņojums**, kas ietver zinātniskus pamatojumus un sākotnējos rezultātus nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgo teritoriju noteikšanā;
 - ✓ risinājuma **projekts ainavu novērtējuma atspoguļošanai tiešsaistē** (elektroniskam Latvijas ainavu atlantam) sabiedrības izglītošanai, balstoties uz 1.pārskata ziņojumiem

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

3.saturiskais pārskats – 18 mēnešu laikā:

- ✓ **ziņojums** par alternatīvajiem scenārijiem un nākotnes klimata pārmaiņu un sociālekonomisko prognožu radīto izaicinājumu ietekmi uz zemes resursu izmantošanu Latvijā;
 - ✓ **ziņojums** par metodoloģisko ietvaru priekšlikumu sagatavošanai zemes resursu racionālai izmantošanai visos pārvaldības līmeņos;
-
- ✓ **ziņojums** par 2.pārskatā sagatavoto ainavu novērtējuma sākotnējo rezultātu apspriešanu ar sociālajiem partneriem un turpmākiem precizējumiem metodoloģijā vai jauniem zinātniskiem pamatojumiem;
 - ✓ **integrētu vadlīniju projekts** par katras nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgās teritorijas attīstību un plānošanu;
 - ✓ **elektroniskā Latvijas ainavu atlanta** struktūras un saturiskā piepildījuma **projekts**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

4.saturiskais pārskats – 22 mēnešu laikā:

- ✓ **priekšlikumi** vispārējiem principiem un rīcībām, kas veicina efektīvu un nākotnes izaicinājumiem atbilstošu zemes resursu izmantošanu sasaistē ar 3.pārskata ziņojumiem;
- ✓ **ziņojums** par priekšlikumiem kompetenču sadalījumam zemes resursu efektīvai izmantošanai visos pārvaldības līmeņos, kā arī sabiedrības iesaistei lēmumu pieņemšanā;
- ✓ **metodoloģija** par ainavu novērtēšanu un ainavu kvalitātes mērķu noteikšanu visā Latvijas teritorijā, kā arī metodoloģiju par nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgo teritoriju noteikšanu (t.sk. zinātniski pamatotas rīcībpolitikas rekomendācijas attiecībā uz normatīvo aktu izmaiņām, iestāžu darba organizāciju vai citiem valsts realizējamiem pasākumiem);
- ✓ **integrētas vadlīnijas** nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgo teritoriju attīstībai un plānošanai, ņemot vērā 3.saturiskā pārskatā iesniegto integrēto vadlīniju projektu;
- ✓ **elektronisks Latvijas ainavu atlants** (t.sk. jaunus datus un informāciju par ainavu novērtējuma rezultātiem, kā arī atlanta uzturēšanas un atjaunināšanas metodiku);
- ✓ **ziņojums** par sociālo partneru iesaisti Projektā un nozaru speciālistu iesaistes pasākumu informēšanai par Projekta rezultātiem un kapacitātes celšanai zemes resursu izmantošanas un ainavu plānošanas jomā

VPP

Valsts pētījumu
programma

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību, jautājumi?

Kristine.Kedo@varam.gov.lv

67026558